

Datarapport / Bord Dæk Dig

Opsamlende delrapport vedrørende empiriindsamling forår 2018

Fisker, Anna Marie; Heilmann, Anna Eva Utke; Bagger, Nini Camilla; Hansen, Maj Krag Kirkegaard

Publication date:
2018

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Fisker, A. M., Heilmann, A. E. U., Bagger, N. C., & Hansen, M. K. K. (2018). *Datarapport / Bord Dæk Dig: Opsamlende delrapport vedrørende empiriindsamling forår 2018*. Aalborg Universitet, Institut for Byggeri og Anlæg. DCE Technical Memorandum Nr. 71

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

INSTITUT FOR BYGGERI OG ANLÆG
AALBORG UNIVERSITET

DATARAPPORT

/Bord Dæk Dig

Opsamlende delrapport vedrørende
empiriindsamling forår 2018

Anna Marie Fisker
Anna Eva Heilmann
Nini Bagger
Maj Krag Kierkegaard Hansen

Aalborg Universitet
Institut for Byggeri og Anlæg
Center for Food Science, Design & Experience
&

Fælleskøkkenet I/S
Sakskøbing

Anna Marie Fisker
Anna Eva Heilmann
Nini Bagger
Maj Krag Kierkegaard Hansen

September 2018

© Aalborg Universitet

Udgivet 2018 af
Aalborg Universitet
Institut for Byggeri og Anlæg
Thomas Manns Vej 23
DK-9200 Aalborg Ø, Danmark

Trykt på Aalborg Universitet, København

ISSN 1901-7278
DCE Technical Memorandum No. 71

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INTRODUKTION	6
2. EMPIRIINDSAMLING	7
3. NUVÆRENDE BRUGERE AF FÆLLESKØKKENET I/S	
3.1 Enkeltinterviews: Forløb og nedslag i pointer	8
3.2 Enkeltinterviews: Sammenfattende kommentarer	13
4. FREMTIDENS ÆLDRE	
4.1 Fokusgruppeinterview: Forløb og nedslag i pointer	14
4.2 Fokusgruppeinterview: Sammenfattende kommentarer	16
5. VIDERE BEHANDLING AF DATA	17

1. INTRODUKTION

Som del af Arbejdspakke 2 er der i foråret 2018 (marts – april) foretaget forskellige typer af kvalitativ data-indsamling. Denne kvalitative data er indsamlet dels for at sikre, at den målgruppe som projektet Bord Dæk Dig henvender sig til (ældre der får leveret mad i eget hjem) høres, og har et besyv med i den endelige prototype som projektet skal levere ved udgangen af projektperioden. Dels for at sikre, at Bord Dæk Dig-projektgruppen (medarbejdere fra Designit, repræsentanter fra Aalborg Universitet og projektmedarbejderen fra Fælleskøkkenet I/S) kan opnå en bedre forståelse for, hvilke faktorer der er betydningsfulde for projektets målgruppe i spørgsmål som blandt andet vedrører; *måltidssituationer, håndtering af mad og emballage, oplevelsen af at spise færdiglavet mad*, osv. Denne viden er yderst brugbar, i det den er med til at danne grundlag for projektets kommende designproces.

Empiriindsamlingen har bestået af flere stadier og forskellige typer af kvalitative interviewmetoder: Der er foretaget 10 interviews med nuværende brugere af Fælleskøkkenet I/S; 1 fokusgruppeinterview med fremtidens ældre som potentielt set får behov for hjemmeleveret mad hjem til sig i fremtiden, samt 4 interviews med pårørende til ældre, der under data-indsamlingen fik leveret mad i eget hjem. Der er desuden foretaget kombinerede interviews og deltagerobservationer med plejepersonale og chauffører, der dagligt har kontakt til de ældre, der får leveret mad fra Fælleskøkkenet I/S. Disse interviews vil ikke blive behandlet i denne delrapport.

Denne delrapport omhandler primært de første to runder af interviews: De 10 enkeltinterviews med nuværende brugere af Fælleskøkkenet I/S samt det fokusgruppeinterview, der er blevet foretaget med fremtidens ældre, som endnu ikke gør brug af hjemmeleveret mad hverken fra Fælleskøkkenet I/S eller ved andre udbydere. Indsigterne fra de 10 enkeltinterviews giver et indblik i, hvilke faktorer der er betydningsfulde for denne målgruppe i spørgsmål som blandt andet vedrører; måltidet, maden, håndtering af mad og emballage, samt oplevelsen af at spise færdiglavet mad.

Informanterne i fokusgruppeinterviewet er derimod en gruppe, der alle er i stand til selv at håndtere madlavning og husholdning. Interviewet med denne målgruppe er vigtig for Bord Dæk Dig, således at der i designprocessen er orienteret om at brugergruppen konstant er foranderlig. Det er derfor vigtigt at tage højde for, at eventuelle nye/kommende brugere muligvis har andre forventninger og krav, til den mad og emballage der leveres idet deres baggrund og kultur er anderledes og fra en nye tid. De ældre følger med tiden og deres krav afspejles af hvilken omverden de har været præget af gennem livet. Fokusgruppeinterviewet er således, blandt andet, tiltænkt som en metode til at spore projektgruppen ind på nogle indikatorer af, hvorvidt (andre og nye) krav og forventninger til emballagen muligvis kan forekomme i fremtiden.

Det er væsentligt at pointere, at nærværende delrapport ikke bør læses som en fuldstændig analyse af de afholdte interviews, men skal forstås som en foreløbig opsamling af de holdninger og meninger, der gjorde sig gældende blandt deltagerne under interviewet. Opsamlingen skal bruges i det videre analysearbejde som projektgruppen skal foretage af det samlede empiriske datamateriale.

2. EMPIRIINDSAMLING

Interviews med nuværende brugere af Fælleskøkkenet I/S

Som en del af dataindsamlingen er der foretaget interviews med ældre, der bor i eget hjem og på daværende tidspunkt fik leveret mad fra Fælleskøkkenet I/S. Der er foretaget 10 interviews af denne type, som alle har fundet sted i de ældres eget hjem. Interviewene er foretaget af en projektmedarbejder fra Fælleskøkkenet I/S og er alle blevet afviklet i marts 2018.

Alle interviews er optaget og transskriberet således, at de fremadrettet kan bruges som data i projektet.

Fokusgruppeinterview med fremtidens ældre

Der er foretaget fokusgruppeinterview med fremtidens ældre, idet projektets udvikling af en emballageprototype også skal betjene netop denne målgruppe på sigt.

Til fokusgruppeinterviewet deltog syv interviewpersoner i alderen 60-80 år. To medarbejdere fra Designit stod for facilitiering og afvikling af interviewet. Desuden var projektmedarbejderen fra Fælleskøkkenet I/S samt to videnskabelige assistenter fra Aalborg Universitet tilstede under interviewet som observatører. Fokusgruppeinterviewet fandt sted d. 4. april 2018 hos Fælleskøkkenet I/S. Interviewet blev optaget, filmet og transskriberet, således at data herfra kan bruges fremadrettet i projektet.

Deltagerobservationer med chauffører og udekørende plejepersonale

For at opnå en forståelse for hvorledes personalet, som håndterer transporten af maden fra Fælleskøkkenet I/S, oplever emballagen, er der foretaget deltagerobservationer med to chauffører. Derudover er der foretaget deltagerobservationer med plejepersonalet, som hjælper de ældre med at tilberede og servere maden efter leveringen fra Fælleskøkkenet I/S.

Deltagerobservationerne er dels foretaget af projektmedarbejderen fra Fælleskøkkenet I/S, dels af medarbejdere fra Designit. Deltagerobservationerne er ikke filmet, men der er udarbejdet noter i forbindelse med observationerne, således at disse kan bruges som data fremadrettet i projektet samt i designprocessen af Designit. Deltagerobservationerne er alle foretaget i marts og april måned 2018. Indsigterne fra disse deltagerobservationer vil ikke blive viderebehandlet på nuværende tidspunkt i denne delrapport.

Interviews med pårørende

Der er foretaget interviews med pårørende til private brugere af Fælleskøkkenet I/S. Dette er gjort for at tage højde for, at flere ældre der får leveret mad til eget hjem, også får hjælp fra deres pårørende til både at bestille og håndtere maden, og at flere pårørende derfor besidder viden omkring maden og emballagen, er der foretaget interviews med pårørende til brugere af Fælleskøkkenet I/S. Disse interviews er foregået over telefonen, og er ikke blevet optaget. Der er i stedet udarbejdet noter, så disse kan bruges som data fremadrettet i projektet af primært Designit i designprocessen fremadrettet. Der er foretaget fire interviews med pårørende som er udført af projektmedarbejderen fra Fælleskøkkenet I/S i april, 2018. Indsigterne fra disse interviews vil ikke blive videre behandlet i denne delrapport.

3. NUVÆRENDE BRUGERE AF FÆLLESKØKKENET I/S

Som en del af data-indsamlingen er der foretaget interviews med ældre, der bor i eget hjem og som pt. får leveret mad fra Fælleskøkkenet I/S. Der er foretaget 10 interviews af denne type, som alle har fundet sted i de ældres hjem. Interviewene er udført af en projektmedarbejder fra Fælleskøkkenet I/S og er alle blevet afviklet i marts måned 2018. Alle interviews er optaget og transskriberet, således at de kan bruges som data fremadrettet i projektet.

3.1. Enkeltinterviews: Forløb og nedslag i pointer

Indsigterne fra de 10 enkeltinterviews skal bruges fremadrettet, for at kunne opnå en bedre forståelse for, hvilke faktorer, der er betydningsfulde for en af projektets målgrupper i forhold til projektets rammer og formål. Interviewene er afviklet som semistrukturerede interviews, hvor interviewer har stillet spørgsmål med udgangspunkt i en interviewguide, men også tilladt plads til spørgsmål, der måtte forekomme under interviewet. Interviewguidens spørgsmål vedrører blandt andet; *måltidssituationer, håndtering af mad og emballage, oplevelsen af at spise færdiglavet mad*. Denne viden er yderst brugbar for projektets kommende designproces. I denne delrapport præsenteres nogle overordnede nedslag og pointer, illustreret gennem udvalgte citater fra de 10 interviews.

Endnu engang er det væsentligt at pointere, at nærværende delrapport ikke bør læses som en fuldstændig analyse af de ti enkeltinterviews, men derimod skal forstås som en foreløbig opsamling på nogle af de holdninger, der gjorde sig gældende blandt deltagerne under i forbindelse med interviewene. Opsamlingen skal bruges i det videre analysearbejde som projektgruppen skal foretage af det samlede empiriske datamateriale.

Om Levering fra Fælleskøkkenet I/S

De 10 informanter blev adspurgt om deres oplevelser vedrørende leveringen af maden fra Fælleskøkkenet I/S. Her er det forskelligt, i hvor vid udstrækning leverings-chaufføren hjælper brugerne med at få maden i køleskabet, men flere af informanter udtrykte tilfredshed med stor fleksibilitet fra chaufførernes side:

“Altså jeg har aftalt i sin tid at de kunne stille det ind i køleskabet. Fordi det var jo det klogeste, ikke? Og det gør de så. Og efterhånden så er det sådan at de går direkte ind og stiller det i køleskabet. Fordi jeg kan huske den første tid så sagde han til mig, at når jeg alligevel var her, så sagde han ”skal jeg stille dem her på køkkenbordet?”, så sagde jeg ”ja” og så stillede jeg dem med det samme ind for de er jo, de skal jo ind i kulden, ikke?”

(Informant D7, kvinde).

“[...] jeg beder ham altid om bare at sætte det på bordet. Og det ved han godt, fordi jeg sætter det ind i datoorden, hvad for noget der skal tages først, og på to hylder, sådan så de står på den nederste hvor der er koldest.

(Informant D6, kvinde)

“ [...] jeg ringede i sin tid til, ja til Britta, og sagde til hende at jeg havde altså behov for at gå til noget, at gå til de kegler der [...] Så sagde hun ”men ved du hvad?, vi kan da bare finde ud af noget

med en nøgle" [...] Det gjorde de jo så ikke? Når så vedkommende kommer med maden, så er jeg ikke hjemme måske, de fleste tirsdage er jeg ikke hjemme, så tager han eller hun jo bare nøglen og går ind og stiller det på plads, ikke, og lægger så, du ved, de der sedler de lægger, ikke? Til mig bare på bordet der, ikke? Så er det er klart, når jeg kommer tilbage så står det hele inde i køleskabet.

(Informant D7, kvinde).

"I: Ja. Er du altid hjemme når de kommer med maden, eller?

D6: Ja, det er jeg oftest. Og så enkelte gange har jeg jo så ikke været her, og så har jeg jo en nøgleboks herude ved bryggersdøren, så har han så sat det i køleskabet. Men det er nu sjældent at jeg ikke er her. Så.."

(Informant D6, kvinde).

En anden informant påpegede fordelene ved ikke længere at modtage varm mad fra et tidligere centralkøkken, men derimod nu kold mad til opvarmning fra Fælleskøkkenet I/S:

"Jeg kan spise når jeg har lyst. [...] Jeg boede så langt ude, så selvom det skulle være varmt, så var det ikke rigtig varmt alligevel når først de havde kørt rundt med det. Og varm mad den skal være varm. Så det var somme tider, hvis der var sket et eller andet, han havde tabt det eller hvad der nu egentlig var sket, det ved jeg ikke, så havde han manglet, så han havde måttet køre tilbage og hente det. så var det bedre.

(Informant D4, Kvinde)

Samme informant udtrykker også tilfredshed med udvalget hos Fælleskøkkenet I/S:

"Ja. Det var altså en af årsagerne til det, men jo også den der valgfrihed med.. der er så mange retter, det synes jeg faktisk er fornemt."

Om Emballage

De ti informanter blev adspurgt om deres omgang, erfaring og problematikker med den nuværende emballage. Nogle af de adspurgte udtrykte overordnet tilfredshed omkring processen at opvarme maden:

"Og.. Så prikkes jeg lige hul på.. Den der plastik der omkring. Og så varmer jeg det i seks minutter, deromkring. Og så er den klar."

(Informant D1, mand)

Andre udtrykte en smule skepsis og forvirring over emballagen:

"Det svinger meget. Jeg har lagt mærke til, nogle gange så er emballagen hvid, og nogle gange er den sort. Hvorfor der er sådan forskel på det, det ved jeg ikke.

(D3, kvinde)

Derudover var der flere af informanterne, der oplevede problemer med at åbne plastikken fra bakkerne efter opvarmning:

"Ja men det er også lidt svært faktisk, ikke? At få den af. Det har I selvfølgelig prøvet at stå og rive i den ikke? Fordi det kan godt være lidt svært, fordi for det første er den frygtelig varm."

(Informant D7, kvinde).

"Det eneste jeg vil sige om emballagen, det er at nogle gange kan den jo godt være lidt svær at rive af."

(Informant D3, kvinde).

"Jamen det fungerer da udmærket. Der er ikke nogle problemer. Det sværeste det er at få det der film af. [...] Ja. Når ikke man har så gode hænder. Det kan godt sidde godt fast."

(Informant D4, kvinde).

"[...] før i tiden så var det sådan, det kan da også godt være at jeg har færre kræfter i mine fingre end jeg havde, men derfor behøver den jo ikke at gå i stykker for mig, sådan set, jeg ved det ikke rigtigt altså, den sådan.. En eller anden flænge går skråt ned ikke, og så står man der ikke, og så kan man tage det væk og så slås man faktisk med den anden halvdel fordi så er det jo svært at finde et sted at få fat ikke?"

(Informant D4, kvinde).

Også temperaturen på emballagen blev påtalt af flere af de adspurgte og flere bemærkede i den sammenhæng, at de har oplevet at brænde fingrene:

"Jeg brænder mig lidt på fingrene men altså.. Det gør man jo, og tænker første gang "av for den", og anden gang tænker man "av for den", ikke? Og så bliver det jo lidt af en vane, man ved det godt ikke, så, brænder sig lidt og sådan. Det er jo ikke ret meget, det betyder jo ikke noget."

(Informant D7, kvinde).

"Ja. Ja, det er meget varmt. Ja, så siger jeg, så må vi jo bruge nogle grydelapper, ja vi.. Så vi brænder sku fingrene ved det, ha ha."

(Informant D2, kvinde).

Andre påpeger andre problematikker i forbindelse med den nuværende emballage:

"Det fylder meget, det der, de der bakker, gør de."

(Informant D6, kvinde).

"Altså, det med emballagen; jeg tror at den er blevet lidt dårligere måske, end den var. Fordi den har det med at den går i stykker et eller andet sted, det er vel også derfor at I er gået i gang med at finde en slags, ikke?"

(Informant D7, kvinde)

Om Information

De 10 informanter blev desuden adspurgte til den information de modtog i forbindelse med maden, og hvordan de oplevede at skulle tilberede og omgås maden. Nogle af de adspurgte påpegede at instruktioner og generelle informationer blev givet i starten:

"Man fik jo til at begynde med. Der fik man at vide, ikke? Altså hvad man skulle, og hvad hedder det [...] Det er jo også fordi jeg gør det hver dag, så tænker man ikke så meget over det mere vel? Nej."

Og der fik jeg nemlig det der at vide, at jeg skulle stille det ind på det og det. Og så fik jeg så at vide hvor mange minutter det skulle stå der. Og det har jo egentligt kørt meget godt altså, det passer jo til, lige meget hvilken ret det drejer sig om, hvordan det så eller kan foregå.”

(Informant D7, kvinde)

Til spørgsmålet om hvorledes de enkelte måltider blev håndteret og ‘aflæst’, udtrykte flere at de brugte de påtrykte labels til at finde information:

“I: Og tog du så dem alle sammen ud for at se hvad du havde fået eller?”

D1: Nej jeg kiggede lige engang på dem og så satte dem ind igen. Ja.

I: Hvad er det du kigger på det? Er det du kan se igennem plastikken eller er det den lille label der er på plastikken?

D1: Ja netop. Det er for at se hvad der står på, på label’en der, ikke?”

(Informant D1, mand).

Om Servering

Blandt de 10 informanter var der stor forskel på, hvorvidt maden blev serveret direkte fra emballagen eller om den efter opvarmning blev anrettet på en tallerken. Nogle udtrykte, at servering direkte fra emballage lettede deres hverdag:

“Ja. Nej men ved du hvad, jeg har sådan et spækbræt. Og der stiller jeg det på. Jeg kommer det ikke på en tallerken. Det gør jeg ikke. Heller ikke når jeg kommer det i mikroovnen.”

(Informant D1, mand)

“For at tage det i forsvar, så vil jeg sige, at jeg spiser af emballagen. Den får lige seks minutter inde i mikroovnen og så sætter jeg mig ned og spiser. Man gør det jo så nemt som muligt når man er selv, ikke?”

(Informant D5, mand)

“Fordelen er at man ikke skal vaske op jo. Det er det jo når jeg ikke spiser fra en tallerken. Det er jo en forskel. Så.. Så.. Nu må vi se hvad der sker fremover.”

(Informant D1, mand)

Andre informanter udtrykte, at de foretrak at spise af tallerkener da dette gjorde måltidet mere tiltalende:

“Nej., de øser det gerne op, hjælper mig, på tallerkenen [...] Ja. Det er op på den flade der. Jeg kan ikke lide at spise af de bakker.”

(Informant D2, kvinde).

“Det var dengang jeg havde hjemmeplejen til at varme til mig, de ville gerne somme tider bare sætte bøtten hen til mig, men arh, så vil jeg altså gerne have en tallerken. Jeg synes, det hører til.”

(Informant D4, kvinde)

“Jeg tager det ud på en tallerken, det synes jeg er mere tiltalende, sådan set. Og så kan jeg se, hvor meget jeg kan spise af det, ikke?”

(Informant D6, kvinde).

Om 'det gode måltid'

Adspurgt om deres holdning til hvad, der konstituerer 'det gode måltid' for dem, er der flere af informanterne, der beskriver måltidssituationer fra enten barndommen, eller da deres børn boede hjemme og hvorledes måltidet samlede familien:

"Om sommeren fik vi mælkeærter. Og der lavede jeg af en 12-14 liter mælk. To store gryder. Og stegeflæsk. Det kunne de spise. Det var de altid hjemme for om sommeren, og nye kartofler og alt det der. Og sådan.. Ja der var ikke noget sådan.. Det var børnene når de kom hjem til mor at spise, så var det næsten lige meget hvad de fik."

(Informant D2, kvinde)

Andre af de adspurgte påpeger videre, at det gode måltid oftest indtages i samvær med andre - mange udtrykker, at det ikke er den samme oplevelse at spise alene:

"Ja det.. Jeg får jo mad. Og som jeg siger, jeg spiser fordi jeg skal, det er ikke fordi jeg er meget sulten. Jeg er næsten aldrig rigtig sulten synes jeg. Og så er det jo ikke lige så sjovt at spise alene som hvis man var to og kunne sidde og snakke om tingene henover maden som vi altid har gjort før i tiden, ikke? For ikke at sige flere end to, så jeg nyder jo når familien er her. Altså så får vi jo en sludder henover middagsbordet også. Så det er lidt ensomt at spise alene, det er det."

(Informant D6, kvinde).

Andre påpeger, at andre ting, såsom at dække bordet eller at drikke et glas vin til maden forbedrer oplevelsen:

"Vi tager nogle almindelige glas her oppe fra skabet. Vi har vinglas. Vi får gerne et glas vin til maden."

(Informant D1, Mand)

Informanten påpeger at dette kun er i selskab med andre:

"Når jeg spiser selv? Nej. Nej det gør jeg ikke. Så tager jeg bare et glas vand. Et glas danskvand."

(Informant D1, Mand)

Dette er flere informanter enige it:

"Nej fordi det var sjovere da vi var to, ikke? Og så kunne man sidde der og så kunne man tage.. Og så kunne man tage et glas hvid- eller rødvin til, eller hvad man ville, ikke? Det gør jeg ikke mere. Aldrig."

(Informant D3, Kvinde).

Mange af de adspurgte udtrykker derudover, at de oplever mindre appetit i forbindelse både med alder og sygdomsforløb:

"Ja de nøder mig jo altid til at spise, "tag nu lidt mere" og sådan ikke, og det hænder da også at jeg gør det men, jeg spiser ikke voldsomt meget, det gør jeg ikke."

(Informant D6, kvinde).

“Jeg tabte mig også 10 kilo ved de her operationer. Og dem har jeg svært ved at tage på igen.”

(Informant D6, kvinde).

“Ellers så spiser vi ikke ret meget mere jo.”

(Informant 10A, mand).

Derfor finder mange også måltidsstørrelsen passende:

“Altså, der er i hvert fald nok til mig.[...] de er store nok. Det er de faktisk. Men om de er store nok til alle det ved jeg ikke, men altså gamle folk spiser jo ikke så meget som yngre mennesker gør vel? Så gamle mænd spiser nok noget mindre end yngre mænd vil jeg tro. ...

(Informant D7, kvinde)

3.2. Enkeltinterviews: Sammenfattende kommentarer

Som førnævnt skal nærværende opsamling ikke læses som en fuldstændig analyse af, hvad informanterne ved disse enkeltinterviews berettede om. I denne rapport er der derimod fremhævet nogle pointer fra de ti enkeltinterviews, som er væsentlige at tage i betragtning, når den større analyse skal sættes i gang. Herunder opridses de væsentligste pointer fra denne rapport:

Informanterne udviste en generel stor tilfredshed med måltider leveret fra Fælleskøkkenet I/S og et overordnet indblik i deres oplevelser kunne kortlægges i følgende temaer: Levering fra Fælleskøkkenet I/S, Emballage, Information, Servering, “Det gode måltid”.

- Leveringen fra Fælleskøkkenet differentierer ift. brugernes behov, men der var generelt tilfredshed med den fleksibilitet chaufføren udviser.
- Flere brugere var komfortable med processen omkring opvarmning af maden i emballagen, dog oplevede flere problemer med at åbne emballagen og at de brændte sig, da emballagen blev for varm.
- Nogle brugere udtrykte tilfredshed med den information, de blev givet i starten af forløbet og gør fortsat brug af den påtrykte information på emballagen, andre brugere brugte ikke denne information. Desuden manglede enkelte brugere information omkring mulighed for at modtage mad til eventuelle gæster ved besøg.
- Differentiering ift. hvorvidt maden blev serveret i emballagen eller på tallerken. Enkelte udtrykte at det kunne lette hverdagen at spise direkte fra emballagen, mens andre valgte tallerkenen af æstetiske årsager.
- Det gode måltid blev ofte beskrevet af brugerne som en social situation, der ofte bød på selskab fra familie, samt måltids-minder fra barndommen. Der blev desuden udtrykt en oplevelse af faldende appetit grundet alder og sygdomsforløb.

4. FREMTIDENS ÆLDRE

Da den emballage-prototype projektet skal udvikle, ikke kun henvender sig til brugere som pt. får leveret mad i eget hjem, men også i høj grad skal betjene kommende brugere, er der blevet foretaget et fokusgruppeinterview med ældre og kommende ældre, som ikke pt. får leveret mad i eget hjem, men som muligvis senere hen kan blive visiteret til en madordning, hvis de fremadrettet oplever problemer med madlavning. Til fokusgruppeinterviewet deltog syv interviewpersoner i alderen 60-80 år. To medarbejdere fra Designit stod for facilitering og afvikling af interviewet. Desuden var projektmedarbejderen fra Fælleskøkkenet I/S samt to videnskabelige assistenter fra Aalborg Universitet tilstede under interviewet som observatører. Fokusgruppeinterviewet fandt sted d. 4. april 2018 hos Fælleskøkkenet I/S.

4.1 Fokusgruppeinterview – forløb og nedslag i pointer

Fokusgruppeinterviewets syv deltagere var alle i alderen fra 60 – 80 år. Fem af deltagerne var kvinder, hvoraf to af disse var enlige, mens de resterende to deltagere var fraskilte mænd, dvs., fire af informanterne boede alene og tre boede med en partner. Helt konkret blev de syv deltagere indledningsvist placeret ved det samme bord, sammen med de to facilitatorer fra Designit, således at der blev åbnet op for en rundbordssnak og så alle kunne se hinanden. Fokusgruppeinterviewet varede ca. 2 timer.

At lave sin egen mad – og spise den selv

Interviewet startede med en præsentationsrunde, som gav informanterne mulighed for at fortælle lidt om sig selv og deres baggrund for at deltage. Adspurgt om, *hvad det gode måltid er* for dem, besvarede de fleste informanter, at de gik op i at spise varm mad til aftensmad næsten hver dag og flere pointerede, at de ofte lavede store portioner så de nemt kunne fryse portioner ned til senere. At kunne håndtere måltidet og madlavningen selv, betød således noget for de fleste informanter, mens måltidsituationen synes forskellig fra de informanter, der boede selv og som derfor også spiste alene til dagligt, til dem der boede med en partner: De der boede alene gav udtryk for at de oftest anrettede en tallerken i køkkenet og satte sig med måltidet direkte ved fjernsynet eller med fjernsynet kørende i baggrunden. Dette syntes ikke at være tilfældet blandt dem, der til dagligt spiste med deres partner. En ikke-enlig informant pointerede at hos hende spiste de altid ved spisebordet, så man kunne tale om, hvad der var sket i løbet af dagen. Flere af informanterne var enige om, at måltidssituationen var en større udfordring, når man skulle spise selv, fremfor når der var selskab; der skulle *arbejdes mere for det*. Flere af de enlige påpegede endvidere, at de gjorde mere ud af serveringen, når de havde gæster og skulle spise med andre; her anrettede de i højere grad maden på fade og dækkede fine borde. Nogle pointerede desuden vigtigheden af, at den mad de spiste gerne skulle være lokal. Endvidere blev det påpeget af en informant, at det, at hun selv købte ind til sin mad, også

indeholdte en social dimension; når der skal handles kommer man ud af huset og man møder ofte nogle, man falder i snak med.

Færre kartofler, udenlandske retter på menuen og fokus på ernæring

Informanterne blev bedt om at huske tilbage på, da de var yngre, for at udforske hvorvidt deres forhold til mad og måltidssituationer har ændret sig, efter de er blevet ældre. De fleste mente ikke, at der var stor forskel på, hvordan de oplevede betydningen af måltidssituationerne fra før til nu, men flere var mere bevidste om, at lave andre retter end de havde gjort tidligere; retter, som for eksempel er mere baseret på ris og pasta end på kartofler og sovs. En informant fremhævede desuden, at hos hende var de begyndt at inkludere udenlandske retter i madlavningen, fordi hun rejste mere nu end tidligere og blev inspireret heraf. En pointerede, at hun tænkte mere i god og sund ernæring nu, end hun havde gjort tidligere.

"Ældremad"

Et af de efterfølgende spørgsmål informanterne blev stillet var det forholdsvis brede spørgsmål; *hvad informanternes umiddelbare indtryk af ældremad var?* Her var nogle af informanternes umiddelbare indskydelser at den mad, der blev leveret til ældre, nok var *farveløs og udkogt*. En informant pointerede, at hun ikke brød sig om tanken om, at få leveret mad til mange dage i træk – det syntes hun, var for meget mad at have stående i køleskabet. En informant havde indgående kendskab til den mad, der leveres fra Fælleskøkkenet I/S, da hendes søster er visiteret til ordningen; informantens indtryk af maden var, at den var nærende. Flere associerede desuden ældremad med traditionelle retter, såsom stegt flæsk.

Flere af informanterne pointerede at de, hvis det var muligt for dem, helst ville undgå at skulle benytte sig af en madservice i fremtiden, og at de, så længe de evnede, ville blive ved med selv at stå for deres egen madlavning.

Om færdiglavet mad

Da snakken flere gange faldt på, hvorvidt informanterne kunne finde på at købe færdiglavet mad eller take-away, svarede flere, at det gjorde de somme tider. En kvindelig informant fortalte eksempelvis, at hun og hendes mand havde en ugentlig dag, hvor de købte pizza. En af de mandlige informanter fortalte, at han også kunne finde på at spise pizza eller sushi udefra og flere af informanterne benyttede sig også somme tider af færdiglavede retter fra Brugsen, som blot skulle opvarmes.

Øvelse I

Efter rundbordssnakken præsenterede facilitatorerne en øvelse: Informanterne blev præsenteret for et udvalg af Fælleskøkkenets retter, og blev inviteret til at udvælge en ret, de gerne ville spise. Et par af informanterne valgte kolde retter (smørrebrød) mens de fleste valgte en varm ret, der skulle tilberedes i mikroovnen, hvilket de selv skulle stå for. Efter lidt besværligheder med at finde ud af, hvordan mikroovnen skulle betjenes, og at det var vigtigt, at der blev prikket hul i den folie, der dækkede retten, fik alle informanter forberedt et måltid og samledes om bordet for at spise.

Da informanterne blev bedt om at sætte nogle ord på, hvordan de oplevede maden, var der både positive og negative tilkendegivelser: De fleste syntes at smagen i deres valgte ret

var god. Én kommenterede på, at det ikke virkede til at madderne (smørrebrødet) var frisksmurte, én komplementerede den suppe hun fik, og sagde, at smagen var rigtig god, men at hun derhjemme nok lige ville have tilføjet lidt drys (persille og bacon) på toppen. Flere kommenterede på at emballagen var svær at åbne, og at det nok ville være endnu sværere for besværede ældre. Én måtte bruge et viskestykke til at bære bakken fra mikroovnen over til bordet, fordi den var så varm. Nogle af informanterne kommenterede desuden på, at de savnede noget frisk salat, at der gerne måtte være flere grøntsager i retten og at et alternativ til kartofler, såsom pasta og ris, kunne være godt.

Alle informanter anrettede maden fra emballagen på en tallerken, inden de spiste. Adspurgte om de kunne finde på at spise direkte fra emballagen, pointerede flere, at de mente det var meget vigtigt at få maden over på en tallerken, da præsentationen af maden var en stor del af det at spise et måltid.

Øvelse II

I interviewets næste øvelse blev informanterne delt op i to grupper med hver deres facilitator tilknyttet. De to grupper sad ved hver deres bord, hvor der blev placeret billeder foran dem foruden en stor planche. Billederne viste blandt andet forskellige måltidssituationer, forskellige typer af mad, kontekster for spisesituationer, eksempler på færdiglavet mad, take-away retter, hjemmelavet mad, sociale sammenhænge osv. Øvelsen gik ud på, at informanterne skulle vælge billeder ud, der for dem repræsenterede noget essentielt for deres oplevelse af måltidsoplevelser. Den igangværende snak skulle således formes ud fra hvilke billeder informanterne valgte. Billederne blev herefter inddelt i overskrifter og tilføjet planchen.*

*Plancherne og de udvalgte billeder vil blive brugt i den videre bearbejdning af interviewet og vil således ikke blive uddybet her.

Interviewet afsluttedes ved at informanterne blev bedt om at udfylde et kort spørgeskema (vedr. digitalitet).

4.2 Fokusgruppeinterview: Sammenfattende kommentarer

Som tidligere nævnt skal nærværende opsamling ikke læses som en fuldstændig analyse af, hvad informanterne til fokusgruppeinterviewet berettede om. Flere nuancer, udtalelser og beretninger vil blive uddybet i den kommende rapport. I denne rapport er der derimod fremhævet nogle pointer fra fokusgruppeinterviewet som er væsentlige at tage med videre, og tage i betragtning, når den større analyse skal sættes i gang. Herunder opridses de væsentligste pointer fra denne rapport:

- Blandt informanterne er der generelt et ønske om, at kunne blive ved med at tilberede sin egen mad også fremadrettet.
- De fleste informanter spiste varm mad hver dag.
- Flere af informanternes forudindtagelser omkring den mad, der leveres til de ældre, var til dels negativ og mange mente, at maden nok var meget traditionel.
- Flere af informanternes indtryk af maden, efter de selv smagte den, var overvejende positiv; flere var enige om, at maden smagte godt.

- Under Øvelse I: Informanterne anrettede deres mad på tallerkener - ingen valgte således at spise mad direkte fra emballagen.
- Måltidssituationer er forskellige fra, når man spiser alene, og når man har selskab: Flere informanter påpegede, at det at spise et måltid er 'et større arbejde', når man spiser alene, end når man har selskab.
- Flere af informanterne var ikke fremmede overfor take-away løsninger, og nogle af dem benyttede sig somme tider af at købe eksempelvis take-away eller færdiglavede retter fra supermarkedet.

5. VIDERE BEHANDLING AF DATA

De ti enkeltinterviews med nuværende brugere af Fælleskøkkenet I/S er udført af en projektmedarbejder fra Fælleskøkkenet I/S og er alle blevet afviklet i marts måned 2018. Alle interviews er optaget og transskriberet, således at de kan bruges som data fremadrettet i projektet. Fokusgruppeinterviewet med de syv interviewpersoner i alderen 60-80 år blev faciliteret og afviklet af to medarbejdere fra Designit. Desuden var projektmedarbejderen fra Fælleskøkkenet I/S samt to videnskabelige assistenter fra Aalborg Universitet tilstede under interviewet som observatører. Fokusgruppeinterviewet fandt sted d. 4. april, 2018 hos Fælleskøkkenet I/S. Interviewet blev optaget og filmet og noter nedskrevet, således at data herfra kan bruges fremadrettet i projektet.

Efterbehandlingen af disse to runder af interviews vil foregå således, at projektgruppen (medarbejdere fra Designit, repræsentanter fra Aalborg Universitet og projektmedarbejderen fra Fælleskøkkenet I/S) på en række interne workshops sammenholder og diskuterer data fra samtlige interviews og analyserer på disse, således at der fremstår konkrete indikatorer for, hvad der er vigtigt at medtænke i den senere designproces af emballage-prototypen. I analysen vil disse indikatorer såvel som de plancher, der blev udfyldt undervejs i interviewet indgå, foruden de billeder som informanterne udvalgte samt de udfyldte spørgeskemaer.

